

Huvudman

Skellefteå kommun
utbildningocharbetsmarknad@skelleftea.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Baldergymnasiet i Skellefteå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skellefteå kommun att senast den **30 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetsplatsförlagt lärande (apl) samt bedömning och betygsättning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Skellefteå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Skellefteå kommun ska vidta följande åtgärder

Utbildning i arbetsplatsförlagt lärande på Industritekniska programmet

1. Se till att elever som går Industritekniska programmet erbjuds apl i enlighet med rektorns beslut om hur apl ska förläggas. Se även till att apl utgår från ämnets syfte och behandlar centralt innehåll i de kurser eller delar av kurser som är förlagda till apl genom att ansvarig lärare i respektive kurs är delaktig i planeringen av elevernas lärande på apl. Huvudmannen ska inkomma med rektorns beslut om vilka kurser som helt eller delvis ges som apl till elever i årskurs 2 och 3 läsåret 2025/26 samt en beskrivning över vilket centralt innehåll som ska behandlas inom apl i respektive kurs. Redovisa även hur ansvarig lärares delaktighet i planeringen säkerställts (1 kap. 3 och 4 §§, 16 kap. 21 och 23 §§ skollagen samt 1 kap. 4 § och 4 kap. 12 § gymnasieförordningen (2010:2039)).
2. Se till att de handledare som ansvarar för elevers apl ges information, innan de tar emot en elev, om utbildningens mål och de kunskapskrav som finns för den kurs eller delar av kurs som förläggs som apl. Huvudmannen ska inkomma med en beskrivning

över hur skolenheten säkerställer att handledare erhåller denna information inför apl (4 kap. 14 § gymnasieförordningen).

Bedömning och betygsättning

1. Se till att lärare vid betygsättningen i kurser där apl ingår beaktar de kunskaper som eleverna visat under apl och gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella betygsriterier som gäller för kursen. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över hur huvudmannen säkerställer att de kunskaper som elever visar på apl beaktas vid betygsättningen (15 kap. 22 och 24 §§ skollagen, 8 kap. 2 § gymnasieförordningen samt Lgy11 avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).
2. Se till att eleverna informeras om de grunder som tillämpas vid betygsättning i kurser som helt eller delvis ges som apl. Huvudmannen ska redogöra för när, hur och vem som ansvarar för att sådan information förmedlas till elever i samtliga kurser där apl ingår (3 kap. 3 och 15 §§ skollagen samt Lgy 11 avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p.2 och 3 skollagen från att ingripa mot Skellefteå kommun avseende brister rörande undervisning, utbildningens innehåll och undervisningstid på Industritekniska programmet. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser tillgång till lokaler och utrustning på Industritekniska programmet.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:3526) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2025 inlett en tillsyn av Baldergymnasiet i Skellefteå kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Industritekniska programmet på Baldergymnasiet följer gällande bestämmelser om utbildning i arbetsplatsförlagt lärande (apl), bedömning och betygsättning i kurser som helt eller delvis ges som apl, innehåll i utbildningen och undervisningstid samt tillgång till lokaler och utrustning.

Tillsynen har genomförts genom att Skolinspektionen inledningsvis begärt in viss dokumentation från huvudmannen, bland annat poängplan, samt efterfrågat aktuella timplaner för respektive årskurs på Industritekniska programmet och fördelning av beslutad undervisningstid för samtliga kurser. Skolinspektionen har även tagit del av uppgifter om kurser som helt eller delvis ges som apl till elever i årskurs 2 och 3 läsåret 2024/25 och uppgifter om undervisande lärare.

Vid skolbesök den 23–24 april 2025 har myndigheten genomfört intervjuer med elever från samtliga årskurser på Industritekniska programmet och undervisande personal samt genomfört en observation i lokaler där praktiska kurser på Industritekniska programmet genomförs. Digital intervju med rektorn och biträdande rektorn har genomförts den 29 april 2025.

Skolinspektionen har även inhämtat och granskat ytterligare dokumentation i form av information om apl-platser och handledare för elever i årskurs 2 (IN23) och årskurs 3 (IN22) läsåret 2024/25 samt efterfrågat timplaner för respektive årskurs på Industritekniska programmet och fördelning av beslutad undervisningstid för samtliga kurser. Myndigheten har erhållit efterfrågad redovisning rörande apl samt ett underlag rörande bland annat erbjuden och erhållen tid i kurser för elever på Industritekniska programmet. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de delar Skolinspektionen hänvisar till läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144, Lgy 11) bör särskilt noteras att för de elever som påbörjar sin utbildning höstterminen 2025 gäller ny läroplan för gymnasieskolan genom förordning SKOLFS 2024:597 (Gy 25). Gy 25 ska alltså tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Från och med 1 juli 2025 ersätter ämnesbetyg dagens kursbetyg och nya

examensmål, programmål och programstrukturer börja gälla för bland annat gymnasieskolan.

Föreläggande

Utbildning i arbetsplatsförlagt lärande på Industritekniska programmet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av poängplan för årskurs 2 (IN23) och årskurs 3 (IN22) på Industritekniska programmet inriktning Produkt och Maskinteknik där det framgår vilka kurser som helt eller delvis ska ges som apl. I intervju med rektorn och biträdande rektorn bekräftas att poängplanerna är aktuella. Av dokumentationen framgår att i årskurs 3 (IN22) genomförs kursen Produktionsutrustning 3 helt eller delvis genom apl läsåret 2024/25. I årskurs 2 (IN23) anges att kurserna Datorstyrd produktion 1, Produktionsutrustning 2, CAD/CAM, Avhjälpande och underhåll 1, Konstruktion 1, Datorstyrd produktion 2 och Produktionsutrustning 3 helt eller delvis ges som apl. Kurserna Produktionsutrustning 2 och Konstruktion 1 är i sin helhet förlagda till läsåret 2024/25 medan övriga kurser som helt eller delvis ges som apl antingen i årskurs 2 och 3 eller enbart i årskurs 3.

Myndigheten har därtill, i samband med informationsinhämtningen, efterfrågat information om när samt vilka kurser som helt eller delvis ges som apl under läsåret 2024/25. Biträdande rektorn uppger att i årskurs 2 (IN23) ges apl inom kursen Avhjälpande och underhåll 1 och i årskurs 3 (IN22) i kursen Produktionsutrustning 3.

Elever i årskurs 2 (IN23) uppger i intervju att de inte känner till vilka kurser, eller delar av kurser, som genomförs som apl trots pågående apl vid tidpunkten för myndighetens besök. Eleverna uppger i intervju att apl är en egen kurs och eleverna är osäkra hurvida de fått någon annan information än hur de ska uppföra sig på apl. Eleverna nämner dock en "pärm" som de fått ta med sig från skolan till sin apl. En elev berättar att pärmen bland annat innehåller ett dagboksblad där eleverna ska notera vad de gör och där finns även information kring vad eleverna ska lära sig. Eleverna uppger att de inte vet om någon från skolan gått igenom vad det är tänkt att de ska lära sig och bli bedömda på under apl. En elev berättar att hen inte noterat något på dagboksbladet.

I intervju med en elev i årskurs 3 uppger eleven att elevens olika handledare inte varit insatta i vad eleven ska lära sig eller bli bedömd på under apl, samt att eleven upplever att informationen som skolan förmedlat till eleverna kring kurser där apl ingår inte varit bra.

I intervju med lärare framkommer att det inte heller är känt för samtliga lärare vilka kurser som helt eller delvis ges som apl. Skolans apl-samordnare (från och med vårterminen 2025) uppger att kurserna Datorstyrd produktion 1 och Materialkunskap 1 ges i form av apl i nuvarande årskurs 2 (IN23) läsåret 2024/25.

I intervju med en lärare som undervisar i kurser som enligt poängplan helt eller delvis ska ges som apl uppger läraren att de uppgifter som myndigheten erhållit rörande vilka kurser som helt eller delvis ska ges som apl sannolikt är inaktuella. Läraren tillägger att det är otydligt och borde vara tydligare vilka kurser eller delar av kurser som helt eller delvis ges som apl.

Lärare, rektorn och biträdande rektorn berättar att apl, och hur centralt innehåll behandlats i praktiska kurser och kurser där apl ingår, inte fungerat innan årsskiftet (2024/2025) när annan aktör ansvarade för planering, genomförande och uppföljning. Skolan har försökt att få fram information från aktören kring vad eleverna gjort på sin apl årsskiftet (2024/2025) men inte fått ta del av någon sådan dokumentation. Rektorn konstaterar att apl inte levt upp till de krav som ställs varför skolan nu tagit tillbaka ansvaret för apl med fokus på att säkerställa att eleverna erhåller den gymnasieutbildning de har rätt till. En lärare uppger att innan årsskiftet följdes överhuvudtaget inte ämnesplaner eftersom personal som ansvarade och undervisade saknade kännedom om styrdokument.

Rektorn uppger att uppgiften att fatta beslut om vilka kurser som ska genomföras på som apl delegerats till biträdande rektorn. Biträdande rektorn uppger vid intervjun att apl för årskurs 2 (IN23) är en blandning där vissa kursmål "plockats" som apl-förlagda medan andra lämpligast ges på skolan. Biträdande rektorn berättar att apl-samordnaren har till uppgift att sammanställa vilka moment eller delar av kurser som ska genomföras på apl. Biträdande rektorn uppger vidare att det finns behov av att tydliggöra för elever vilka kurser som genomförs på apl men även för elevernas handledare. Ett arbete som är påbörjat enligt rektorn och biträdande rektorn.

Rektorn berättar att det pågår en upphandling av ett systemstöd där det bland annat kommer att framgå vilka kurser/delar av kurser och moment som ska ges som apl och då även omfattningen i tid.

Biträdande rektorn berättar att efter årsskiftet (2024/25) är en lärare på skolan utsedd apl-samordnare. Apl-samordnaren sköter kontakten med arbetsplatser och handledare. Apl-samordnaren berättar i intervju att i rollen som apl-samordnare ingår bland annat ett ansvar för att säkerställa att eleverna erhåller lämpliga apl-platser, genomförande av platsbesök och trepartssamtal samt dialog med undervisande och betygsättande lärare. Apl-samordnaren (som även undervisar på Industritekniska programmet)

berättar att hen har lång erfarenhet och mycket kontakter i industrin, och att apl-samordnaren tycker att det är viktigt att eleverna får en bra apl-placering och att handledarna är lämpliga för uppdraget. Apl-samordnaren uppger att hen gör lämplighetsbedömning av handledare, vilket till övervägande del sker muntligt, där det gäller att säkerställa att handledarna förstår uppgiften, kan ta hand om eleven på ett bra sätt och ha en undervisande roll. Apl-samordnaren berättar att trepartssamtal nu inplaneras och genomförs för elever i årskurs 2 (IN23) innan läsårets slut. Apl-samordnaren berättar att viss dokumentation sker i respektive elevs apl-pärm men mycket information är muntlig.

Samtliga intervjuade elever i årkurs 2 och 3 upplever att apl-handledarna introducerat och hjälpt eleverna på ett bra sätt. Eleverna berättar att skolan ser till att samtliga elever erhåller en apl-placering.

Rättslig reglering

Av 1 kap. 3 § skollagen framgår att med undervisning avses processer som på lektioner och andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. Med utbildning avses verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt skollagen inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

I förarbetena till skollagen, prop. 2009/10:165 s. 633, anges att i definitionen av begreppet undervisning ligger att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras.

Av 16 kap. 21 och 23 §§ skollagen samt 1 kap. 4 § gymnasieförordningen i bestämmelsernas tidigare lydelse framgår att det för varje ämne ska finnas en ämnesplan och att utbildningen inom varje ämne ska ges i form av en eller flera kurser. Ämnesplanerna innehåller respektive ämnes syfte, vilka kurser som ingår i ämnet och det centrala innehållet för varje kurs.¹

Ett yrkesprogram ska enligt 16 kap. 16 § andra stycket skollagen innehålla arbetsplatsförlagt lärande.

¹ Bestämmelserna i 16 kap. 21 och 23 §§ skollagen har nya lydelse från den 15 juli 2022 genom lag (2022:147) och bestämmelsen i 1 kap. 4 § gymnasieförordningen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning (2023:654). Lagen och förordningen tillämpas för första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

Med arbetsplatsförlagt lärande avses enligt 1 kap. 3 § gymnasieförordningen lärande på ett program som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan.

Av 4 kap. 12 § gymnasieförordningen i dess tidigare lydelse framgår bland annat arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor och att huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet som uppfyller de krav som finns för utbildningen. Det framgår även att rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras.²

Av 4 kap. 14 § gymnasieförordningen framgår att det för en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig.

I förarbetena till tidigare reformer av utbildningen i gymnasieskolan, prop. 1990/91:85 s. 102, framhölls att den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen ska planeras och genomföras med utgångspunkt i de utbildnings- och undervisningsmål som fastställs. Den skall ske under ledning av en för uppgiften kvalificerad handledare som arbetsplatsen tillhandahåller. Det ankommer på skolhuvudmannen att försäkra sig om handledarens kvalifikationer för uppgiften och när kvalificerade handledare saknas, anordna utbildning för dessa.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att flera åtgärder har vidtagits och är pågående för säkerställande av att det genomförs lämplighetsbedömning av handledare samt besök på apl-platser. Utredningen visar även att trepartssamtal planerats in under vårterminen 2025 (se vidare bedömning under avsnittet bedömning och betygsättning nedan). Det har inte framkommit annat än att huvudmannen ansvarar för att samtliga elever erbjuds apl-placering.

Skolinspektionen bedömer att det kan konstateras brister som rör utbildning i apl på Industritekniska programmet. Skolinspektionen konstaterar att beslut om vilka kurser som helt eller delvis ska ges som apl för elever i årskurs 2 (IN23) läsåret 2024/25 inte överensstämmer med faktiska förhållanden, vilket utgör en brist. Detta medför att elever, lärare (däribland lärare i kurser som enligt beslut helt eller delvis ska ges som apl), biträdande rektor och apl-samordnaren upplever att det är oklart vilka

² Bestämmelsen i 4 kap. 12 § gymnasieförordningen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning (2023:654), där det bland annat anges att rektorn beslutar om att hela eller delar av nivåer i ämnen ska förläggas till arbetsplatser och hur fördelningen över läsåren ska göras.

kurser eller delar av kurser som genomförs som apl. Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att apl, i vart fall innan årsskiftet 2024/2025, inte utgått från styrdokumentet samt syfte och centralt innehåll i ämnesplanerna för de kurser som ingår, vilket medfört en risk att handledarna inte är införstådda i vilka kurser och moment som eleverna ska genomföra på apl och vilket centralt innehåll som ska behandlas.

Bedömning och betygsättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Samtliga intervjuade elever uppger att de erbjuds utvecklingssamtal varje termin där bland annat måluppfyllelse och frånvaro diskuteras. Förhållandet bekräftas i intervju med lärare.

I intervju med elever i årskurs 2 (IN23) framkommer att ingen elev upplever att de får återkoppling från handledare eller kursansvarig lärare kring hur väl de presterar på apl. En elev som går i årskurs 3 (IN22) uppger att hen inte känner till hur bedömningen går till i kurser där apl ingår, att ingen gått igenom vad eleverna ska bli bedömda på samt att eleven brukar fråga lärare vad det är som bedöms utan att få tydliga svar. Eleven berättar vidare att hen under vårterminen 2025 haft besök av skolans apl-samordnare. Vid besöket pratade apl-samordnaren först med eleven och sedan med chefen på arbetsplatsen.

I intervju uppger en lärare att kursansvarig lärare är ansvarig för att sätta betyg. I praktiska kurser har det efter årsskiftet (2024/25) klargjorts att personal tillhörande annan aktör benämns handledare och inte lärare. Läraren uppger att innan årsskiftet (2024/2025) var det personal tillhörande annan aktör som ansvarade för apl och när skolan försökte få fram information om vad elever gjort på sin apl så saknades sådan dokumentation.

En lärare berättar att skolans nuvarande apl-samordnare besöker apl-platser och samtalar med handledare. I samtalen utgår apl-samordnaren från betygskriterier och rapporterar vidare till lärare. Återkopplingen från apl-samordnaren innebär enligt läraren att apl-samordnaren och kursansvarig lärare genomför möten när betygssättningen närmar sig. Detta bekräftas av apl-samordnaren. Efter årsskiftet (2024/2025) är det bestämt att handledare ska kryssa i vad elever genomfört på apl utifrån ett underlag som tagits fram av skolans apl-samordnare och som återfinns i den apl-pärm som följer med eleven.

Skolans apl-samordnare berättar att hen genomför trepartssamtal. För IN23 påbörjas samtalen vecka 17, 2025. Det genomförs både inplanerade och oanmälda besök. Dokumentation kring trepartssamtal återfinns i den

pärm som följer med eleven. Apl-samordnaren berättar vidare att i ett elevärende erhöles en utförlig skriftlig dokumentation från handledaren kring hur eleven klarat uppdrag, kunnsighet, kvalitet i utförande, uppförande mm, men att återkopplingen skiljer sig åt mellan handledare. Apl-samordnaren uppger att informationen från handledare till övervägande del är muntlig information som apl-samordnaren sedan muntligen förmedlar vidare till betygsättande lärare.

Biträdande rektorn uppger att det eleverna gör på apl används vid betygsättningen. I vissa kurser är betygsättande lärare apl-ansvarig och i annat fall hanteras det genom sambedomning där betygsättande/kursansvarig lärare tar del av underlag från handledare och skolans apl-samordnare. Apl-samordnaren har lång erfarenhet och genomför platsbesök och trepartssamtal. Innan årsskiftet erhöles biträdande rektorn muntlig återkoppling från den aktör som då ansvarade för apl. Biträdande rektorn uppger att skolan förutsatte att aktören förde dokumentation kring elevernas prestation men det saknas i stort sett. Skolinspektionen har tagit del av noteringar som rör apl för IN22. Noteringarna innehåller elevens namn, praktikplats och kontaktperson. Till vissa kontaktpersoner/handledare saknas helt kontaktuppgifter. Under "noteringar" anges till exempel enbart "funkar bra" eller att eleven skött sig bra men haft lite mycket frånvaro.

Biträdande rektorn uppger att efter årsskiftet (2024/2025) har vikten av dokumentation påtalats. Handledarens omdöme om eleven väger tungt vid betygsättningen men det förutsätter att handledaren fått information om vad eleven ska genomföra för moment på apl. Denna information får handledare av skolans apl-samordnare från och med vårterminen 2025. Apl-samordnaren arbetar utifrån bedömningsunderlag och muntlig information som denne får från handledare. Biträdande rektorn uppger att viss information inte dokumenteras, till exempel information som apl-samordnaren erhåller muntligen och vid besök. Biträdande rektorn uppger att om undervisande och kursansvarig lärare inte är involverad i apl, i större omfattning än att ha tagit fram moment som ska ingå, så får läraren information från handledare och eventuellt apl-samordnaren. Informationen vägs in med övriga delar som eleven visat i kursen.

Rektorn uppger i intervju att det kommer att införas ett nytt system för samtliga yrkesutbildningar där all dokumentation kring apl kommer att samlas. Systemet införs hösten 2025 utifrån att det konstaterats ett behov av en förbättrad dokumentation och ett fungerande system som inte är personberoende.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 3 § skollagen framgår att en elev i gymnasieskolan och elevens vårdnadshavare fortlöpande ska informeras om elevens utveckling.

Enligt 15 kap. 20 § skollagen ska rektorn se till att eleven och elevens vårdnadshavare minst en gång per termin ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal).

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av 3 kap. 15 § skollagen framgår att eleverna ska informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen.

Av 15 kap. 22 och 24 §§ skollagen samt 8 kap. 2 § gymnasieförordningen i dess tidigare lydelse framgår bland annat att betyg ska sätts på varje avslutad kurs samt att läraren vid betygssättningen ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.³

Av Lgy 11, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg, framgår att betyg uttrycker i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppfyllt de nationella betygskriterier som finns för varje kurs. Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs och beakta även sådana kunskaper som en elev har tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att huvudman och skolenhet följer skollagens bestämmelser om utvecklingssamtal.

Skolinspektionen konstaterar att skolans arbete med bedömning och betygssättning i kurser som helt eller delvis ges som apl uppvisar brister. Även om det framkommer att brister som rör kurser som helt eller delvis ges som apl redan uppmärksammats av rektorn, och det pågår ett arbete för att förbättra både rutiner och dokumentation, finner Skolinspektionen skäl att ingripa.

Utredningen visar att betygsättande lärare saknar tillräcklig kännedom om vad eleven gjort och hur eleven presterat på apl. Det innebär följaktligen att lärare som sätter betyg i kurser där apl ingår saknar möjlighet att beakta, eller inte alltid i tillräcklig omfattning beaktar, de kunskaper elever visat på apl vid betygssättningen vilket utgör en brist.

³ Bestämmelsen i 15 kap. 22 och 24 §§ skollagen har nya lydelse från den 15 juli 2022 genom lag (2022:147) och bestämmelsen i 8 kap. 2 § gymnasieförordningen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning (2023:654).

Skolinspektionen bedömer även att rutiner kring bland annat dokumentation och information från platsbesök och trepartssamtal behöver förstärkas för säkerställande av att relevant information från handledare kring elevernas prestation kopplat till moment som ska genomföras på apl även när kursansvarig och betygsättande lärare. En förutsättning för rättssäker bedömning och betygsättning är då även att det säkerställs att handledare får information om de nationella betygskriterier som finns för den kurs eller delar av den kurs som förläggs som apl.

Skolinspektionen konstaterar även att eleverna saknar kännedom om vilka kurser som helt eller delvis ges som apl, de informeras inte heller om de grunder som tillämpas vid betygsättningen i kurserna eller om sin kunskapsutveckling under apl. Detta utgör brister.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Skellefteå kommuns verksamhet vid Baldergymnasiet uppfyller inte författningarnas krav vad gäller apl och bedömning och betygsättning i kurser som helt eller delvis ges som apl. Det finns därför skäl att förelägga Skellefteå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Undervisning, utbildningens innehåll och undervisningstimmar i kurser på Industritekniska programmet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn och biträdande rektorn uppger i intervju att varken apl eller synen på kurser fungerat som det ska då annan aktör fram till och med årsskiftet 2024/25 tillåtit att styra och tolka skollagen på sitt sätt vilket påverkat elevernas utbildning. Innan årsskiftet sköttes stor del av planering, genomförande och uppföljning i praktiska kurser av aktören. Numera, sedan vårterminen 2025, är det skolans behöriga lärare som sköter planering, genomförande och uppföljning av undervisningen. Aktören hjälper till med praktiskt genomförande under ledning av skolans lärare.

Rektorn och biträdande rektorn uppger att innan årsskiftet (2024/2025) har varken undervisningen i praktiska kurser eller apl levt upp till de krav som ställs på undervisning och utbildningens innehåll. Aktören har saknat

tillräcklig kännedom om styrdokument, centralt innehåll och hur det ska behandlas. Aktören har haft ett större fokus på att utbilda maskinoperatörer än att utbilda elever utifrån kursinnehåll. Förhållandet bekräftas i intervju med både elever och lärare som bland annat berättar att elever fram till årsskiftet 2024/25 fått välja fritt mellan svets, trä och CNC när de undervisats verkstadslokalen. I intervju med lärare framkommer uppfattningen att elever närmast erhållit en spetsutbildning i vald del men inte fått tillräckligt med övning och utbildning i andra delar och moment som ingår i programinriktningen.

Rektorn berättar att annan aktör tolkat och lagt in moment från andra kurser i programinriktningen Produkt och Maskinteknik än det innehåll som är fastställt ska ingå i programinriktningen. På frågan om några elever gått miste om delar i kurser som ingår i utbildningen svarar biträdande rektorn ja. Det handlar om elever i årskurs 3 (IN22) som haft mest undervisning via annan aktör. Biträdande rektorn berättar att skolan försökt säkerställa att eleverna i årskurs 3 fått tillräckliga kunskaper. Utifrån att eleverna ändå haft en fungerande apl så är de "på banan ur ett examensmålsperspektiv". Uppföljning har skett med lärare utifrån kunskapskrav i kurser för att komma fram till hur eleverna ligger till i jämförelse med "normalläge" på programmet. På frågan om det säkerställts att eleverna erhållit tillräckligt med undervisningstid i kurser uppger biträdande rektorn att fördelningen inte stämde då biträdande rektorn tog över ansvaret. Det har nu pågått ett arbete med att rätta till fördelningen av undervisningstid i kurser eftersom annan aktör lagt övervikt och mer tid på vissa delar och kurser. Biträdande rektorn uppger att undervisningstiden "ser märkligast ut" för årskurs 3 (IN22) men varit möjlig att rätta till för övriga årskurser. Skolan har följt upp att elever i årskurs 3 (IN22) ändå erhållit sin garanterade undervisningstid i kurser som helt eller delvis genomförts som apl.

Rektorn uppger i intervju att rektorn tillsammans med biträdande rektorn identifierade en rad punkter att arbeta med och förändringar har aktualiserats varför rektorn nu är trygg i att elever erhåller kvalitét i utbildningen. Ansvarsfördelningen har även tydliggjorts. Rektorn tillägger att det dock fortsatt finns saker att förbättra, bland annat att se över upplägg kring fördelning av undervisningstid i kurser för säkerställande av att eleverna erhåller garanterade undervisningstimmar.

Rättslig reglering

Av 1 kap. 3 § skollagen framgår att med undervisning avses processer som på lektioner och andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. Med utbildning avses verksamhet som bedrivs av en

huvudman enligt skollagen inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

I förarbetena till skollagen, prop. 2009/10:165 s.633, anges att i definitionen av begreppet undervisning ligger att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras.

Av 16 kap. 17 och 18 §§ skollagen framgår bland annat att elever har rätt till ett minsta antal undervisningstimmar, garanterad undervisningstid, på yrkesprogram.

Av 4 kap. 22 § gymnasieförordningen i dess tidigare lydelse framgår att för nationella program i gymnasieskolan beslutar huvudmannen om antalet undervisningstimmar för varje kurs, varje ämnesområde och gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren. Huvudmannen ska redovisa hur eleven fått sin garanterade undervisningstid.⁴

I bilaga 2 till skollagen återfinns poängplan för nationella program i gymnasieskolan och i bilaga 1 till gymnasieförordningen finns ytterligare bestämmelser om de nationella programmens inriktningar och programgemensamma ämnen för respektive program. Vilka kurser som ska ingå i Industritekniska programmet och dess inriktningar framgår Skolverkets föreskrifter om kurser och programstruktur.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att elever, framför allt elever som nu slutar årskurs 3 vid terminsslut 2025, erhållit stor del av sin undervisning på Industritekniska programmet från en aktör och personal som saknat tillräcklig kännedom om vad som ska ingå i gymnasieutbildningen, styrdokument samt hur centralt innehåll i kurser ska behandlas. Detta utgör brister. Det kan även konstateras att det inte varit möjligt att säkerställa att elever i årskurs 3 erhållit tillräckligt eller beslutade undervisningstimmar för varje kurs och ämnesområde vilket utgör ytterligare en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till

⁴ Bestämmelsen i 4 kap. 22 § gymnasieförordningen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning (2023:654).

omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Skellefteå kommuns verksamhet vid Baldergymnasiet uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning och utbildningens innehåll samt att det inte säkerställts att elever erhållit garanterad undervisningstid i samtliga kurser.

Skolinspektionen bedömer dock att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse och det finns särskilda skäl mot ett ingripande. Åtgärder har vidtagits och är pågående för att komma till rätta med uppmärksammade brister rörande utbildningens innehåll och fördelning av undervisningstid. Konstaterade brister rör i huvudsak elever i årskurs 3, som avslutar sin utbildning vid vårterminens slut, varför Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Tillgång till lokaler och utrustning på Industritekniska programmet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever, lärare, rektorn och biträdande rektorn uppger att det finns tillgång till lokaler och utrustning för att kunna genomföra praktiska moment och kurser.

I intervjuer med lärare framkommer att i lokalerna där praktiska kurser och moment genomförs kan de tillfälligt begränsas om till exempel en maskin är upptagen eller material saknas. I intervju med rektorn och biträdande rektorn framkommer att det finns delar i avtalet med annan aktör som fortsatt behandlas. På fråga om elever begränsas i hur mycket de kan lära sig på grund av brist på utrustning eller lokaler svarar samtliga intervjuade nekande.

Skolinspektionens utredare har i samband med skolbesöket besökt lokalerna där praktiska kurser och moment genomförs.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 35 § skollagen framgår att för utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att det finns tillgång till lokaler och den utrustning som behövs för att kunna

genomföra praktiska moment och kurser varför ärendet avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Johannes Behndig.

Utredaren Ylva Ohlsson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Mirja Wallström medverkat.